

Αγαπητοί γονείς του 24^{ου} και του 38^{ου} Λυκείου,

Χαίρετε,

Εδώ δεν πρόκειται να ακολουθήσει μια υψηλή ακαδημαϊκή διάλεξη με δυσνόητους τεχνικούς όρους κλινικής ψυχολογίας, ούτε θα χρησιμοποιηθεί πολύπλοκη και εξειδικευμένη ορολογία. Δουλεύω στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για έξι συναπτά χρόνια, και βρίσκομαι εδώ για να λάβετε γνώση τριών βασικών πράγματων που αποκόμισα από την φετινή μου εμπειρία με τους μαθητές του 24 και του 38 Λυκείου.

Η παρουσίαση που ακολουθεί θα έχει τρεις βασικούς άξονες. Αρχικά, θα υπογραμμίσω μια βασική αρχή, που διέπει τη συνεργασία του σχολικού ψυχολόγου με την εκάστοτε οικογένεια. Η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν δύο διαφορετικά, μα αλληλοεφαπτόμενα κοινωνικά συστήματα, που βρίσκονται σε επαφή το ένα με το άλλο. Θα επικεντρωθώ λοιπόν σε μια βασική αρχή, με σκοπό την καλύτερη δυνατή συνεργασία των δύο αυτών κοινωνικών δομών.

Εν συνεχεία, θα μοιραστώ μαζί μας τα συμπεράσματα που έβγαλα, ακούγοντας τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς των παιδιών σας. Για όσους δεν γνωρίζουν το διαδικαστικό κομμάτι, ήρθα σε επαφή με τους μαθητές τόσο σε επίπεδο ομάδας και τάξης, όσο και ατομικά. Το τελευταίο, δηλαδή η ατομική συνεδρία με μαθητή-τρια έγινε κατόπιν συγκατάθεσης από εσάς, υπό τη μορφή μιας υπεύθυνης δήλωσης. Ορισμένοι από εσάς υπογράψατε υπεύθυνη δήλωση, ενώ άλλοι όχι. Φυσικά το να μιλήσει ατομικά ένας μαθητής με το σχολικό ψυχολόγο δεν είναι υποχρεωτικό αλλά προαιρετικό. Και όσο ο μαθητής είναι ανήλικος, χρειάζεται τη συγκατάθεση από γονέα ή κηδεμόνα. Έτσι έχει καθοριστεί το πλαίσιο από το Υπουργείο Παιδείας. Θεσμοθετημένα, ο ψυχολόγος στα σχολεία έχει λοιπόν το δικαίωμα και την υποχρέωση να έρθει σε επαφή με τους μαθητές σε επίπεδο τάξης, καθώς και να είναι παρών στη επίλυση κρίσεων και συγκρούσεων που προκύπτουν κατά τη σχολική χρονιά. Αυτά όσο αφορά για το πλαίσιο λειτουργίας του ψυχολόγου στα σχολεία. Με αφορμή λοιπόν την παρουσία μου στα δύο σχολεία, θα σας παρουσιάσω το γενικότερο πόρισμα που βγήκε από αυτή, φέτος.

Τέλος, θα σας καλέσω να προβείτε σε μια μικρή δράση, με αφορμή το τέλος της σχολικής χρονιάς που είναι προ των πυλών.

Όπως θα διαπιστώσετε θα είμαι αρκετά σύντομος, και περιεκτικός. Όλοι μας βιώνουμε μια δύσκολη και απαιτητική πραγματικότητα, συνεπώς δεν σκοπεύω να σας κουράσω μακρηγορώντας. Θα πάω χωρίς περιστροφές στα σημεία που επέλεξα να επικοινωνήσω μαζί σας, προκειμένου να υπογραμμισθούν. Δεν αποσκοπώ δηλαδή στο να σας ζαλίζω με έννοιες και φιοριτούρες. Μακάρι κάποιοι από εσάς να συγκρατήσουν κάτι από αυτά που θα πω στη συνέχεια,

και με αυτή τη βλέψη, θα είμαι σύντομος και περιεκτικός. Στο τέλος, θα απαντήσω σε όποιες ερωτήσεις προκύψουν.

Ξεκινώντας λοιπόν με τη σχέση σχολείου και οικογένειας.

Θα ήθελα να παρακαλέσω τον κάθε ένα και την κάθε μια από εσάς, να μην ξεχνάει πως το σχολείο και η οικογένεια βρίσκονται σε μια σχέση αλληλεπίδρασης και συνεργασίας. Υπό αυτό το αξίωμα, μία προτροπή προς εσάς, γονείς, προκύπτει από τη θέση μου. Όταν έρχεστε σε επικοινωνία με το σχολείο, να μην το βάζετε απέναντι σας. Δηλαδή, να μην είτε εχθρικά προσκείμενοι προς αυτό. Διότι στην περίπτωση που το σχολείο κείται απέναντι από την οικογένεια, αυτό έχει αντίκτυπο στη σχολική ζωή του μαθητή. Με άλλα λόγια, όσο πιο ομαλή είναι η επικοινωνία και η συνεργασία του σχολείου με τον εκάστοτε γονέα, τόσο καλύτερη είναι η ποιότητα ζωής του μαθητή. Ίσως αναρωτιέστε τι σχέση έχουν οι δικές πεποιθήσεις ως προς το σχολείο, με την ποιότητα ζωής του μαθητή, τις ώρες που περνάει εδώ. Η απάντηση είναι, πως έχουν σχέση άμεση. Το παιδί ρουφάει τις πεποιθήσεις, τις διαθέσεις και τις προθέσεις των γονιών του σα σφουγγάρι, ακόμα και εάν αυτό δεν συμβαίνει συνειδητά. Συνεπώς, όταν ο γονέας είναι αρνητικά διακείμενος προς το σχολείο, αυτό θα αντικατοπτριστεί, με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, στο παιδί του και τη σχέση εκείνου με το σχολείο.

Εν συνεχεία, μια μικρή παρατήρηση. Το σχολείο δεν είναι θαυματοποιός. Δεν μπορεί να λύσει βαθύτερα προβλήματα που προκύπτουν, όπως εναντιωματικές και παραβατικές συμπεριφορές που εμφανίζουν ορισμένοι έφηβοι. Αυτές οι δυσκολίες έχουν πάντα αλλού τις ρίζες τους. Το σχολείο καλείται να κάνει τη θεσμοθετημένη δουλειά του, δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τα κακώς κείμενα που αφορούν την οικογένεια. Για τέτοιο είδους δυσκολίες υπάρχουν άλλες δομές που μπορεί να απευθυνθεί κανείς, εφόσον αυτός το επιθυμεί. Σε αυτές τις περιπτώσεις λοιπόν, που ευτυχώς δεν είναι πολυάριθμες μα υπάρχουν πάντοτε, το σχολείο καλείται να εφαρμόσει το γράμμα του νόμου. Το οποίο όμως δε σημαίνει σε καμία περίπτωση πως το σχολείο εχθρεύεται, ή επιθυμεί να έρθει σε ρήξη με οποιαδήποτε την οικογένεια. Το σχολείο είναι πάντα ανοικτό στην καλή επικοινωνία και συνεργασία με την οικογένεια, ακόμα και στις περιπτώσεις που καλείται να εφαρμόσει τους προβλεπόμενους από το νόμο κανόνες.

Αυτά, όσο αφορά τη συνεργασία των δύο δομών. Ομολογουμένως, η εν λόγω παρατήρηση αφορά κυρίως περιπτώσεις όπου υπάρχουν τεταμένες σχέσεις μεταξύ των δύο. Για όσους από εσάς αυτό δεν σας αφορά, απλά να θυμάστε πως το πως εσείς, ως γονείς, βλέπετε το σχολείο, αυτό επηρεάζει, συνειδητά και κυρίως ασυνειδητά, το πως αντιμετωπίζει ο μαθητής το σχολείο του.

Και τώρα ας περάσουμε στο δεύτερο και κύριο σκέλος. Το γενικότερο συμπέρασμα που έβγαλα ως ψυχολόγος, έχοντας ακολουθήσει ένα μεγάλο αριθμό παιδιών φέτος, ακούγοντας τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους.

Όπως φαντάζεστε, άκουσα πολλά και διάφορα. Άλλωστε, κάθε περίπτωση είναι ξεχωριστή, και μια πιο βαθιά ανάλυση κάθε περίπτωσης απαιτεί πλαίσιο διαφορετικό από το παρόν. Για τις ανάγκες όμως του πλαισίου στο οποίο βρισκόμαστε σήμερα, θα επικεντρωθώ σε ένα σημείο που εμφανίστηκε με τη μεγαλύτερη συχνότητα, που φαίνεται να αποτελεί το επικρατέστερο σημείο των προβληματισμών των εφήβων. Σας παραθέτω δηλαδή κάτι, που έφεραν οι περισσότεροι μαθητές στην πλειοψηφία τους, χωρίς να μπω σε περαιτέρω λεπτομέρειες κάθε ξεχωριστής περίπτωσης.

Θα σας το πω χωρίς προστριβές. Η κυριότερη επιθυμία που εξέφρασαν οι μαθητές, είναι το να μπορούν «να ανασάνουν πιο ελεύθερα». Δήλωσαν δηλαδή πως πνίγονται, και πως καταπιέζονται, ποικιλοτρόπως.

Γνωρίζετε πως το πρόγραμμα τους είναι αρκετά επιβαρυνμένο. Και ποιου από εμάς δεν είναι άλλωστε. Κατανώ πως και οι περισσότεροι μένουμε στο τέλος της ημέρας χωρίς ανάσα. Και ακριβώς εκεί έγκειται ο βασικότερος προβληματισμός των παιδιών. Νιώθουν πως βάλλονται από πολλές πλευρές, και πως δεν έχουν την ευκαιρία να αποσυμπιεστούν. Νιώθουν δηλαδή πως στερούνται *ελεύθερης ανάσας*, όπως εξέφρασε κατά λέξη ένας μαθητής.

Παρακαλώ να λάβετε υπόψη σας, πως ότι είπα προηγουμένως δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση κατάκριση του λειτουργήματός σας ως γονείς. Δεν είμαι εδώ για να κουνήσω το δάχτυλο σε κανέναν, να τον κατηγορήσω πως δεν έκανε καλά τη δουλεία του. Αντιθέτως, επέλεξα απλώς να μοιραστώ μαζί σας το κύριο σημείο των προβληματισμών των εφήβων που σταχυολόγησα κατά τη χρονιά που πέρασε. Δεν προβαίνω σε καμία αξιολογική κρίση πάνω σε αυτό, όπως π.χ. το εάν οι έφηβοι υπερβάλλουν και δραματοποιούν υπέρ του δέοντος αυτό που αισθάνονται. Σας μεταφέρω απλά, τον κύριο προβληματισμό τους. Το πως και εάν θα το λάβετε αυτό υπόψη σας, αυτό είναι κάτι που αφορά εσάς και μόνο.

Το μόνο που έχω να προσθέσω πάνω σε αυτό, είναι το να θυμηθεί, για μια στιγμή, ο καθένας από εμάς πως ήταν ως έφηβος, και τις ανάγκες που είχε τότε. Καθώς και τη σχέση που είχε με τους δικούς του γονείς, και να αναλογιστεί κάτι πάνω σε αυτό. Κοντολογίς, όλοι χρειαζόμαστε μια ανάσα, ένα χωροχρόνο για τον εαυτό μας. Ας θυμηθούμε λοιπόν, για μια στιγμή, το αίσθημα που βιώναμε και εμείς στη ηλικία τους.

Κλείνοντας, σας καλώ, τώρα που η χρονιά τελειώνει, να γράψετε ένα γράμμα με πέντε αράδες στα παιδιά σας, και να τους το δώσετε με το τέλος της χρονιάς. Ας γράψει ο καθένας ότι νομίζει, εδώ δεν υπάρχουν κατευθυντήριες γραμμές. Ίσως μία μόνο γραμμή: το γράψει κάτι, στη σκέψη του τι θα ήθελε ο ίδιος να είχε λάβει από τους γονείς του, στην αντίστοιχη ηλικία και φάση ζωής.

Αυτά από εμένα. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας. Τώρα θα απαντήσω στις ερωτήσεις σας.